Carles Solà Ferrando

MEDALLA D'HONOR 2021

Premis de la **Xarxa Vives** d'**Universitats**

UNIVERSITAT CARDENAL HERRERA CEU
2 de JULIOL de 2021

LAUDATIO Juan M. Lema Rodicio, catedràtic d'Enginyeria Química de la Universitat de Santiago de Compostela

Per a mi és un gran honor, i alhora una gran responsabilitat, que se m'hagi donat l'oportunitat de glossar la tasca docent, científica, personal i política del meu estimat amic Carles Solà. Només faré un repàs a la seva trajectòria amb els fets més destacats, perquè els minuts de què disposo són massa curts per resumir una història tan rica i tan fructífera.

Els que el coneixien en l'època d'estudiant a València ja el definien com un estudiant inquiet i disconforme. Jo també el vaig conèixer com inquiet i disconforme, una qualitat vital que ha mantingut a llarg de tota la seva vida.

El maig de 1976 i al primer cop d'ull, la primera impressió va a ser fantàstica. Ple de idees, d'il·lusions, d'ambicions, amb una actitud trencadora. Jove. Jove como ha sigut i segueix sent. El Departament de Química Tècnica no era ni tan sols un projecte. Un professor, un ajudant i tot la resta per fer. En Carles va tenir l'oportunitat de retornar a casa, a la seva tan estimada València, però el repte era massa fort. Perquè Carles necessita fites, dificultats a superar, estructures que definir, equips per treballar, en una paraula, un creador.

Carles és un acadèmic amb majúscules. Les seves classes eren, simplement, magnífiques, i sobretot feien pensar. Il·lusionava els seus estudiants, que li tenien veritable adoració. La seva activitat de recerca, visionària. Ell va saber liderar la transició cap a l'Enginyeria Bioquímica, convencent a tots els que estàvem al seu voltant que aquell era el camí. I que per fer-lo, s'havien de construir els fonaments. Una bona mostra va ser la fundació del Departament en la seva versió moderna a partir de l'any 1977.

En la meva intervenció en l'homenatge de reconeixement a la seva trajectòria acadèmica que se li va retre a la Universitat Autònoma de Barcelona, l'any 2016, ja vaig destacar que havia estat la persona decisiva del Departament d'Enginyeria Química de la UAB, amb una decisió estratègica: enfocar l'activitat en el camp de l'Enginyeria Bioquímica, disciplina que aleshores estava en desenvolupament a nivell internacional, però sense cap presència a Catalunya i a l'Estat espanyol.

I va estar una decisió clau, ja que com la posada en marxa del pla mobilitzador espanyol en Biotecnologia a partir del 1983, la UAB va prendre un rol importantíssim, atès que el nostre departament era, amb diferència, el més preparat i amb els projectes més ambiciosos en l'àrea de l'Enginyeria Bioquímica.

També, gràcies a la seva visió i lideratge, la Universitat Autònoma de Barcelona va ser pionera en la posada en marxa dels estudis de grau en Biotecnologia a l'Estat espanyol així com també del grau en Ciències Ambientals.

En aquesta etapa com Director del Departament de Química Tècnica vull destacar la posada en marxa de les Jornades d'Enginyeria Química dels Països Catalans, on anualment ens reuníem tots els departaments de les diferents universitats del territori, és a dir, un precedent directe del que vindria a ser posteriorment la Xarxa Vives d'Universitats.

Si els aspectes acadèmics del Carles ja són magnífics en si mateixos, aquests es multipliquen pels seus valors humans. La integració de la seva família, amb la Rosa, l'Aineta i l'Agnès a Sant Cugat va ser immediata. L'alegria i el dinamisme de la Rosa, sempre preocupada pels amics, sempre buscant oportunitats para nous encontres, sempre disposada a organitzar activitats de reforçament de llaços, ha estat la companya ideal per a Carles.

Varen crear, poc a poc, una xarxa d'amics, la "Colla de l'Olla" que, justament aquest any complirà 40 anys, amb una celebració amb fills i nets. Una amistat tan forta i duradora no es pot entendre sense una actitud oberta i flexible. Perquè Carles és molt, molt amic dels seus amics.

No puc deixar de explicar que des de l'any 1985, l'any que jo vaig anar a Santiago de Compostela, en Carles ha vingut a donar cursos als nostres estudiants de doctorat, molts d'ells ara catedràtics i professors, però també seminaris sobre temes d'investigació al nostre grup, obrint portes i oportunitats. I, per suposat, a fer la tradicional paella per més de 40 persones. I és increïble però cada any la paella era superior a l'any anterior.

Gaudir cada any amb la Rosa i al Carles la primera setmana de juliol, i celebrar amb ells el seu aniversari ha estat per la meva dona i per mi un enorme privilegi.

Cal destacar el seu compromís social i la lluita per la sobirania dels seus estimats Països Catalans, la sensibilitat pels febles, la defensa aferrissada de la Universitat -de les seves universitats, la UAB i la de València- i de la seva autonomia, la passió pel projecte col·lectiu. Sense oblidar la seva reivindicació constant de la llengua catalana com a llengua d'ús científic.

Vull també destacar la seva implicació amb l'Institut d'estudis Catalans al que ha dedicat molts esforços i del que va ser president de la Secció de Químiques.

Carles va assumir grans reptes amb una immensa responsabilitat al llarg de la seva vida. Només cal anomenar-ne dues, que han servit per demostrar una vegada més les seva personalitat, perseverança i capacitat de lideratge. Em refereixo a les seves etapes com a rector de la UAB (1994-2002) i com a conseller d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació de la Generalitat de Catalunya (2003-2006).

Des de l'esfera més propera que ens aplega avui, la Xarxa Vives d'Universitats, Carles en fou un dels rectors fundadors. Efectivament, com a rector llavors de la Universitat Autònoma de Barcelona, participà en la reunió constitutiva de l'Institut Joan Lluís Vives que va tenir lloc en 1994, a Morella, llavors amb 13 universitats, una xarxa que ha anat creixent amb els anys fins a agrupar les 22 universitats actuals. I fou el tercer president de la xarxa, a l'any 1998. Una època inicial, doncs, de desplegament de les activitats i projectes de la Xarxa i dels quals en Carles en fou plenament impulsor.

En la seva etapa de rector, va ser nomenat i investit doctor *honoris causa* en Ciències per la Universitat de Southampton, l'any 1999.

Tampoc vull deixar de fer esment a l'etapa del Carles com a conseller d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació de la Generalitat de Catalunya entre els anys 2003 i 2006.

L'any 2003 era nomenat conseller d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació de la Generalitat de Catalunya, en el govern presidit per Pasqual Maragall. En l'àmbit de la seva tasca en universitats, destaca l'impuls a la participació de les universitats catalanes en l'espai universitari europeu, on hi abocà no només l'experiència adquirida com a president que també havia estat de la CRUE, la Conferència de Rectors de les Universitats Espanyoles, sinó especialment el coneixement europeu, com a membre que havia estat del consell executiu de l'Associació de rectors europeus, l'associació anterior a l'actual EUA, l'European University Association.

Tanmateix, possiblement un aspecte molt singular de la seva època com a conseller d'universitats fou la millora del finançament, un aspecte crucial per a la qualitat i el bon funcionament del sistema universitari. En Carles, coneixedor de les greus dificultats econòmiques a les que s'enfrontaven (i s'enfronten), en general, les universitats a les nostres contrades, es va fixar com a objectiu millorar-ne el finançament.

Només el hi aporto una dada: d'acord amb els pressupostos aprovats per la Generalitat de Catalunya dels anys 2003 i 2006, les transferències corrents destinades a les universitats

públiques va passar, en números rodons, de 523 milions d'euros a 678 milions, és a dir, un increment del 30% en tres anys, senzillament espectacular. I, finalment, en l'àmbit de les universitats, també voldria recordar un gran fet simbòlic, i més precisament en el marc que ens acull avui, i és que sent Carles Solà conseller, el govern de Catalunya, l'any 2004, atorgà la Creu de Sant Jordi a l'Institut Joan Lluís Vives, en el desè aniversari de la seva creació.

Però també, en l'àmbit de la recerca va consolidar, enfortir i ampliar el model de centres de recerca propis de Catalunya on, a més, i entenent l'alta responsabilitat que tenen les universitats en la recerca, responsables de la major part de la producció científica, va dotar a les mateixes amb un fons específic destinat exclusivament a activitats de recerca. I una altra qüestió molt remarcable és que fou durant l'etapa de Carles Solà com a conseller, que Catalunya es dotà de dues grans infraestructures científiques d'alta admiració hores d'ara, com són el Sincrotró Alba i el Supercomputador MareNostrum, aquest darrer instal·lat a la Universitat Politècnica de Catalunya.

Sense voler allargar-me, vull destacar, però, també un fet que es produí també en aquest període com a conseller, en aquest cas en l'àmbit de la Societat de la Informació, la tercera pota que tenia del Departament en aquella època, això que ara s'agrupa sota la denominació de "polítiques digitals". I aquest fet es va produir el setembre de l'any 2005, quan l'ICANN, l'entitat americana responsable de la coordinació del sistema de noms de domini a Internet, va aprovar el domini punt cat (.cat), que fou el primer domini representatiu d'una comunitat cultural a Internet. I, si bé la consecució va ser fruit de l'aspiració de la comunitat internauta catalanoparlant que es va agrupar en el marc de l'Associació punt cat per promoure'n la candidatura, el suport i la implicació directa del Departament que encapçalava Carles Solà per assolir-ne l'èxit, fou cabdal.

I ara sí finalitzo, tornant de nou a qui ens acull, la Xarxa Vives. Carles Solà durant la seva etapa com a rector a la Universitat Autònoma de Barcelona li va fer l'encàrrec a l'escultor valencià Andreu Alfaro del que es coneixen avui com "les columnes de la UAB". En la seva intervenció durant l'acte inaugural, en el què entre d'altres artistes, hi participava la Muixeranga d'Algemesí, Carles proclamava, mirant-les columnes amb emoció i orgull: "Quatre columnes plenes de significat i simbolisme, sotmeses a tantes altres interpretacions com persones ".

Aquest espai, però, on s'ubiquen les columnes està dedicat a la Vives, on hi ha inscrits en plaques de pedra el nom de cadascuna de les universitats de la Xarxa, constituint un símbol de la seva estima per la ciència, la cultura i la llengua.

La Medalla d'Honor és la màxima distinció de la Xarxa Vives que atorguen conjuntament les 22 universitats de la Xarxa en reconeixement a la trajectòria professional, el compromís amb la ciència, la cultura i la societat que, des de diferents àmbits i disciplines, han desenvolupat les persones homenatjades.

Crec que tots vostès convindran amb mi que els mèrits excepcionals del professor Carles Solà i Ferrando en totes les esferes a que fa menció el premi, el fan més que mereixedor d'aquesta Medalla tan representativa.

Benvolgut Carles, moltes felicitats per aquest reconeixement extraordinari.

Juan M. Lema Rodicio
Catedràtic d'Enginyeria Química de laUniversitat de Santiago de Compostela

Xarxa Vives d'universitats

Universitat Abat Oliba CEU
Universitat d'Alacant
Universitat d'Andorra
Universitat Autònoma de Barcelona
Universitat de Barcelona
Universitat CEU Cardenal Herrera
Universitat de Girona
Universitat de les Illes Balears
Universitat Internacional de Catalunya
Universitat Jaume I
Universitat de Lleida
Universitat Miguel Hernández d'Elx
Universitat Oberta de Catalunya
Universitat de Perpinyà Via Domitia
Universitat Politècnica de Catalunya
Universitat Politècnica de València
Universitat Pompeu Fabra
Universitat Ramon Llull
Universitat Rovira i Virgili
Universitat de Sàsser
Universitat de València
Universitat de Vic · Universitat Central de Catalunya